ULKOMINISTERIÖ **Muistio** **Liite 1**
Tarkastaja 2.11.2021
Heini Pulli

SUOMEN KUMPPANUUSLAINA AFRIKAN KEHITYSPANKIN ALAISELLE AFRIKAN KEHITYSRAHASTOLLE (AfDF)

Hankkeen tausta

Vuonna 1973 perustettu Afrikan kehitysrahasto (African Development Fund, AfDF) kuuluu Afrikan kehityspankkiryhmään. Pehmeäehtoista lainarahoitusta ja lahja-apua myöntävä AfDF on Afrikan kehityspankin (African Development Bank, AfDB) pääasiallinen kanava maanosan köyhimpien ja hauraimpien maiden tukemiseen. Rahastolla on 32 rahoittajamaata; niiden joukossa Suomi, joka on ollut AfDF:n jäsen sen perustamisesta lähtien. AfDF:n 37 kumppanimaasta lähes puolet (21) määritellään tällä hetkellä hauraiksi valtioiksi. Rahaston ääniosuudesta puolet on AfDB:llä ja toinen puoli Afrikan ulkopuolisilla rahoittajamailla. AfDB:n äänivaltaa Afrikan kehitysrahastossa käyttävät Afrikan maiden edustajat.

AfDF:n rahoituksesta sovitaan kolmen vuoden välein käytävissä lisärahoitusneuvotteluissa. AfDF-15 kausi, jonka neuvottelut päättyivät joulukuussa 2019, kattaa vuodet 2020–2022.

AfDF:n tavoitteet ovat yhteneväisiä Suomen pitkäaikaisten kehityspoliittisten tavoitteiden kanssa: yksityisen sektorin tukeminen työpaikkoja luomalla varsinkin nuorille, koulutus, hauraat valtiot, tasa-arvo sekä ilmastonmuutoksen torjunta. Erityisen tärkeää on se, että noin 95 prosenttia AfDF:n rahoituksesta kohdistuu vähiten kehittyneisiin (LDC) maihin ja noin 57 prosenttia suuntautuu hauraisiin valtioihin. Suomen myöntämä laina olisi kokonaisuudessaan korvamerkitsemätöntä yleistukea.

AfDF-15 toiminalliset päätavoitteet jaetaan kahden pääteeman alle: I) tuki laadukkaalle ja kestävälle infrastruktuurille, joka tukee taloudellista muutosta ja yhteenliittymistä; II) tuki ihmisten ja instituutioiden kapasiteetin vahvistamiselle osallistavan kasvun ja työpaikkojen luomiseksi. AfDF-15 lisärahoituskierros sisällyttää kaikkeen toimintaan neljä läpileikkaavaa teemaa: ilmasto, sukupuolten tasa-arvo, hyvä hallinto ja yksityisen sektorin kehittäminen. Haurauden ja konfliktien tuomat haasteet huomioidaan kaikessa toiminnassa. AfDF-15 ilmastorahoitusosuus on vähintään 40 prosenttia. Kaikki edellä mainitut tavoitteet ovat Suomen kehityspoliittisten tavoitteiden kanssa yhteneväisiä.

Hankkeen rahoitus

AfDF myöntää kehitysmaille pitkäaikaisia luottoja, lahjamuotoista rahoitusta sekä takuita. Sitä on perinteisesti rahoitettu avunantajien lahjamuotoisella rahoituksella. AfDF-14 rahoituskierroksella mukaan on tullut myös lainamuotoinen rahoitusinstrumentti: pehmeäehtoinen kumppanuuslaina (concessional donor loan, CDL).

AfDF-15 lisärahoituspaketin koko vuosille 2020 - 2022 on noin 6,9 miljardia euroa. Rahoituspaketti koostuu seuraavista elementeistä: (a) avunantajien lahjamuotoinen rahoitus (n.4,5 MRD EUR); (b) valtioiden myöntämät pehmeäehtoiset kumppanuuslainat (concessional donor loans, CDL) (n. 700 MEUR); (c) kaikki muut AfDF:n sisäiset rahoituslähteet (ns. Advance Commitment Capacity, ACC, n. 1,75 MRD EUR).

Suomen AfDF-15 kierroksen rahoitus, joka ilmoitettiin joulukuussa 2019 pidetyssä rahoituslupauskokouksessa, koostuu kahdesta elementistä: vuonna 2019 myönnetystä 68,4 miljoonan euron lahjamuotoisesta rahoituksesta sekä nyt esitettävästä 80 miljoonan euron kumppanuuslainasta. ADF-14 kierroksella Suomen rahoitus oli 62,8 miljoonaa euroa.

UM esittää AfDF-kumppanuuslainakehikon mukaista 40 vuoden kumppanuuslainaa, 10 vuoden lyhennysvapaalla jaksolla, jonka korko olisi 0,1 prosenttia. Kehityspoliittinen finanssisijoitus on rahoitusväline, jonka ensisijaiset tavoitteet ovat kehityspoliittisia ja toissijainen tavoite on tuotto. Perusteluna lainan pituudelle ja korolle on, että (1) se mahdollistaa pehmeäehtoisen rahoituksen AfDF:lle, jotta se voi edelleen lainata Suomen lainasta mahdollisimman suuren osan köyhimmille, vähiten kehittyneille maille; (2) pitkä laina-aika ja matala korko mahdollistavat lainalle myös korkean laskennallisen lahjarahoitusosuuden, joka näkyy positiivisena rahoituskehityksenä Suomen julkisen kehitysavun OECD/DAC tilastoissa. Korkomaksut alkavat lainan noston jälkeen puolen vuoden päästä ja niitä maksetaan puolivuosittain. Korkomaksuja Suomen valtiolle laina-ajalta kertyy noin 2 020 000 euroa. Lainan pääoman takaisinmaksu lyhennysvapaan jälkeen tapahtuu tasaerissä 30 vuoden aikana.

Osana AfDF-15-lisärahoituskierrosta sovittu AfDF:n kumppanuuslainakehikko ei kaikilta osin ole yhteensopiva Suomen lainsäädännön kanssa. Neuvotteluista huolimatta lopullinen sopimus ei siten kaikilta osin täytä lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakuusta annetun lain (449/1988) 5§:n ja 8§:n sekä korkolain (633/1982) 4§:n ja 12§:n määräyksiä. Eduskunta on osana vuoden 2021 kolmatta lisätalousarvioesitystä hyväksynyt viivästyskorkoa ja tilintarkastusoikeutta koskevat poikkeamat edellä mainituista lainkohdista. AfDB:n kanssa neuvotellun sopimuksen mukaan Afrikan kehitysrahastolle myönnettävän lainan vuotuinen viivästyskorko on 0,5 %. Viivästyskorkoa on maksettava 31. päivän kuluttua eräpäivästä lukien. Myönnettävän lainan osalta luovutaan lainanantajan erillisestä tilintarkastusoikeudesta.

Suomen vuonna 2019 IFAD:lle myöntämän kumppanuuslainan korko oli myös 0,1 prosenttia. Nyt valmistelussa oleva AfDF-laina on luonteeltaan hyvin samankaltainen kuin IFAD-laina. Muut AfDF-15 kierroksella kumppanuuslainoja myöntävät maat ovat Japani, Italia, Intia ja Kiina.

ESITYS

Esitetään, että Suomi myöntää 80.000.000 euron lainan Afrikan kehityspankin alaiselle Afrikan kehitysrahastolle (AfDF). Tarkoitukseen kohdennetaan AfDF:lle vuodelta 2020 siirtynyttä finanssisijoitusmäärärahaa. Laina-aika on 40 vuotta, josta ensimmäiset 10

vuotta ovat lyhennysvapaita. Lainan takaisinmaksu tapahtuu sen jälkeen puolivuosittain 60 yhtä suuressa erässä.